

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Ігор ЧЕРКЕС,
(власне ім'я, прізвище здобувача)
1977 року народження, громадянин України,
(назва держави, громадянином якої є здобувач)
освіта вища: закінчив у 2021 році Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка,
(найменування закладу вищої освіти)
за спеціальністю (спеціальностями) «Середня освіта (Історія)»,
(за дипломом)

працює в правоохоронних органах
(посада) (місце основної роботи, підпорядкування, місто)
виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Історія та археологія»
Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ректора Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка Міністерства освіти і науки України (м. Суми) від «24» листопада 2025 року № 528.

(повне найменування закладу вищої освіти, підпорядкування, місто)
у складі:
Голови разової
спеціалізованої вченої ради: Дмитра КУДІНОВА, д.і.н., професора, професора кафедри історії України Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)
Рецензентів: Олександра ЖУКОВА, к.і.н., доцента, директора Навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин, доцента кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)
Вікторії МИХТУНЕНКО, к.і.н., доцента, доцента кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)
Офіційних опонентів: Олександра НАБОКИ, д.і.н., професора, завідувача кафедри історії та археології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)
Анни ДОЛИННОЇ, к.і.н., доцента, доцента кафедри всесвітньої історії і міжнародних відносин Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)
на засіданні «29» грудня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки

(галузь знань)
Ігорю ЧЕРКЕСУ
(власне ім'я, прізвище здобувача)

на підставі публічного захисту дисертації «Еволюція американської політики щодо Сирії у кінці XX – на початку XXI століття: історичний контекст, джерелознавчий аналіз та компаративні паралелі з українським кейсом»

(назва дисертації)
за спеціальністю (спеціальностями) 032 Історія та археологія
(код і найменування спеціальності (спеціальностей))

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Дисертацію виконано у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка Міністерства освіти і науки України (м. Суми)

(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник *Світлана МОЦАК, к.і.н., доцент, завідувач кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка*

(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада)

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. У процесі наукового пошуку автором було вперше здійснено порівняльний історичний аналіз американської політики щодо Сирії та України як взаємопов'язаних напрямів зовнішньої діяльності США кінця XX – початку XXI ст., що дало змогу виявити вплив історичного досвіду сирійського конфлікту на формування підходів Вашингтона до українського питання у контексті трансформації міжнародних конфліктів; здійснено комплексний історичний аналіз політики США щодо громадянської війни в Сирії, що дало змогу реконструювати етапи формування американських підходів до сирійського питання та систематизувати їхні стратегічні пріоритети й засоби впливу в регіоні. Отримані результати поглиблюють наукове розуміння ролі США в історичній динаміці врегулювання затяжних конфліктів на Близькому Сході.. Дисертація оформлена відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами). Загальний обсяг дисертаційної роботи викладений на 203 сторінках, у тому числі 161 сторінкці основного тексту, що відповідає встановленому освітньо-науковою програмою «Історія та археологія» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка максимальному та мінімальному обсягам основного тексту дисертації.

Здобувач має 7 публікацій: із них категорії Б – 4 одноосібні статті та 1 стаття у співавторстві опубліковані у наукових фахових виданнях України; 2 – апробаційного характеру в збірках матеріалів науково-практичних конференцій.

Список публікацій здобувача за темою дисертації:

1. Черкес, І.В. (2024). Diplomatic and political support of the United States for Ukraine's sovereignty and its integration into NATO. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки. Том 35(74) № 2. С. 155-161.

2. Черкес, І.В. (2024). US multivector policy toward Ukraine, 2014–2022: security, economic, and energy dimensions. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки. Том 35(74) № 4. С. 255-261.

3. Черкес, І.В. (2025). Strategic and tactical dimensions of US foreign policy: the Ukrainian and Syrian cases. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки. Том 36(75) № 1. С. 421-425.

4. Черкес, І.В. (2025). US global interests through the prism of Syrian and Ukrainian politics. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки. Том 36(75) № 2. С. 293-297.

5. Моцак, С., Черкес, І. (2025). Similarities and differences between US strategic approaches to Syria and Ukraine. Консенсус, 3, 201-210.

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти):

Дмитро КУДІНОВ, д.і.н., професор, професор кафедри історії України Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

«Безпосередньо щодо самої теоретично-методологічної підготовки здобувача, то якраз має і наукові публікації, які в цілому розкривають зміст дисертаційного дослідження. Саме дисертаційне дослідження, котре присутнє на захисті, також відповіді дисертанта на зауваження і рецензентів, і опонентів. Безпосередньо також відгуки самих опонентів. Вони засвідчують доволі високий науковий рівень дисертанта, його високу культуру роботи з науковим текстом, уміння обґрунтовано відстоювати свою позицію і положення своєї роботи. Робота, як це визначили і рецензенти, і опоненти, переконався голова, відповідає нормам академічної доброчесності. І, доречі, ми маємо також перевірку на плагіат. Дуже низький показник, що якраз показує, на відсутність плагіату. І щодо апробації результатів дослідження,

вважаємо, що кількість, обсяг, зміст праць відповідає вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації для ступеня доктора філософії». Зауважень немає.

Олександр ЖУКОВ, к.і.н., доцент, директор Навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин, доцент кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

«Дисертація Черкеса Ігоря Володимировича демонструє здатність здобувача до самостійного наукового пошуку, безумовно, практичного осмислення джерел, формування ґрунтовних узагальнень. Результати дослідження, безумовно, мають наукову цінність, характеризуються внутрішньою логікою та методологічною виваженістю. Рівень теоретичної підготовки та набутих компетентностей відповідає вимогам, що висуваються до робіт саме цього рівня. Безумовно, не викликає сумнівів дотримання академічної доброчесності. Тому ще раз дякую Ігорю Володимировичу за цю роботу».

Зауваження наведено у рецензії рецензента. Здобувач надав змістовні відповіді.

Вікторія МИХТУНЕНКО, к.і.н., доцент, доцент кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

«Дисертація Ігоря Володимировича Черкеса відповідає всім вимогам актуальності, оскільки вона присвячена, навіть, зовнішньополітичній стратегії США в умовах сучасних міжнародних криз. Робота характеризується достатнім рівнем наукової новизни, що виявляється в комплексному підході щодо аналізу американської політики щодо Сирії, в розширеній джерельній базі та застосуванні компаративного методу застосування українського досвіду. А отримані результати мають практичне значення для науково-дослідної роботи. Робота виконана з дотриманням принципу академічної доброчесності. І сума всіх цих критеріїв дає нам право, підставу для позитивної оцінки дисертації. Дякую».

Зауваження наведено у рецензії рецензента. Здобувач надав змістовні відповіді.

Олександр НАБОКА, д.і.н., професор, завідувач кафедри історії та археології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка.

«Я приєднуюся до висловленої оцінки попередніх доповідачів, членів ради. Від себе додам, що робота має, безсумнівно, наукову цінність, яка полягає в тому, що вперше здійснено порівняльний аналіз американської політики щодо Сирії і України. Мені здається це дуже важливим. Розгляд цих двох напрямків політики, виділення спільного, що було характерно, оскільки контекст, який формував обидві зовнішньополітичні курси, він, в принципі, відображає сучасні міжнародні реалії. Позитивним є також той факт, що представлено комплексний, повноцінний, системний аналіз американської політики щодо Сирії. Більш менш виважено виділені усі історичні етапи, етапність формування цього курсу. В цілому ознайомлення з роботою дозволяє стверджувати, що вона відповідає всім вимогам, що відповідає принципам академічної доброчесності. Тобто в цілому, якщо коротко, можна дати позитивну оцінку дисертаційному дослідженню здобувача. Дякую за увагу».

Зауваження наведено у відгуку офіційного опонента. Здобувач надав вичерпні відповіді.

Анна ДОЛИННА, к.і.н., доцент, доцент кафедри всесвітньої історії і міжнародних відносин Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

«Дослідження Ігоря Володимировича є вагомим і значним внеском у сучасну історіографію. Автор не лише розкрив складну еволюцію американської політики щодо Сирії, але й продемонстрував глибокий компаративний аналіз, провівши паралелі з українським кейсом. Це свідчить про високий рівень наукової зрілості та здатності мислити стратегічно. Робота має не лише теоретичну і практичну цінність, адже відкриває нові горизонти для подальших досліджень у сфері міжнародних відносин. Вона заслуговує на найвищу оцінку та підтверджує перспективність автора як дослідника майбутнього. Дякую. Роботу буду підтримувати».

Зауваження наведено у відгуку офіційного опонента. Здобувач надав вичерпні відповіді.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує

Ігорю ЧЕРКЕСУ

(власне ім'я, прізвище, здобувача)

ступінь/ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки

(галузь знань)

за спеціальністю 032 Історія та археологія

(код і найменування спеціальності (спеціальностей))

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

(підпис)

Дмитро КУДІНОВ

(власне ім'я та прізвище)

